

**Ўзбекистан Республикасы
Халық билимлендириў министрлиги**

**Эжинияз атындағы
Нөкис мәмлекетлик педагогикалық
институты**

**2016-жыл «Саламат ана хәм бала жылы»на бағышлаған
«Илим хәм тәлим-тәрбия – жәмийеттиң интеллектуал айнасы»
атамасындағы Республикалық илимий
теориялық хәм әмелий конференция
МАТЕРИАЛЛАРЫ**

**2016 йил «Соғлом она ва бола йили»га бағишланган
«Фан ва таълим-тарбия – жамиятнинг интеллектуал кўзгуси»
мавзусидаги
Республика илмий-назарий ва амалий анжуман
МАТЕРИАЛЛАРИ**

III бөлим

Нөкис-2016

Оқытыудың жаңа хабар технологиялары бүгінгі күнде билимлендириу системасында кең кирип киятырған жаңа педагогикалық технологиялардың қуралы болып есапланады.

Әдебиятлар

1. Бекмуратова. М. Техникавий ижод ва дизайн. Т. Фан ва технология. 2004 .
2. Воровьев А.И, Лиманский А.С. Техник конструкциялаш ва моделларни яшаш. Т. Ўқитувчи. 1990. 210-б.
3. Муслимов Н.А, Шарипов Ш.С. Техник ижодкорлик ва дизайн. Т. Иқтисод –Молия. 2008. 150-б.

КЛАСС БАСШЫСЫНЫҢ АТА-АНАЛАР МЕНЕН АЛЫП БАРАТУҒЫН ЖУМЫСЛАРЫН ЖЕТИЛИСТИРИУДИҢ БАЗЫ БИР МӘСЕЛЕЛЕРИ

**А.Наурызбаева – доцент, Г.Жумамуратова – магистрант
НМПИ, «Педагогика хәм психология» кафедрасы**

Ата–аналар жыйналыслары ата-аналар менен жұмыс алып барыудың дәстүрий пайда болған формасы. Шешилип атырған анық ұазыйпаларға байланыслы ҳалда класс жыйналысларын шөлкемлескенлик, жуўмақлаушы шерек жыйналысларын темаға тән жыйналыс, жыйналыс практикум, ата–аналардың улыўма тәлими бойынша класс режесине көре жыйналыс сыяқлы жыйналыслар болыуы керек. Шөлкемлестириушилик жыйналысларында ата-аналар комитети сайланады, жұмыс режеси тастыйықланады. Биринши мәжилисти өткерюден алдын оқытыушының таярлығы :

1. Мәжилис темасы хәм мақсетин анықлау.
2. Мәжилис өтетугын жайды үскенелеу.
3. Мәжилис өткерю методын таңлау, сәўбет, түсиндириу.
4. Мектеп тарийхы хәм келешектеги режелери ҳаққында қысқаша мағлыўмат таярлау.
5. Ата–аналар жәмәети нызамын көргизбе сыпатында таярлау (мектеп басшылығының нызам ҳаққындағы шығыўын таярлау).
6. Класс ата-аналар комитетин сайлау.

Биринши ата-аналар мәжилиси нәтийжеси көп тәрәпинен оқытыушының шахсына байланыслы. Оның өзин тутыуы, қарым–қатнасы. Исбилерменлиги, хәр бир оқыушы хәм шаңарағы ҳаққында мағлыўматқа ийе болыуы, ата-аналарда жақсы тәсир қалдырады.

Бақлауларымыз соны көрсетеди, мектептеги ата–аналар мәжилисиниң жоқары дәрежеде болмаслығы ата-аналарды мектептен суўытады.

Таярлықсыз, бул сизиң балаңыз жақсы, сизики жаман деуи яки табельлерди берип кол койдырыу.

Айрықша «жаман» оқытуғын балалардың ата–аналарын жәмәәт арасында абыройсызландырыуға умтылыу ҳалатлары, ата–аналарды мектептен узакласып кетиуине себеп болады.

Класс басшысы ата–аналар менен ислесиуде буны есапқа алмай илажы жоқ. Бул тәрәпинен ата–аналардың балаларды тәрбиялаудағы төмендеги қыйыншылықларын хәм кәтелерин ажыратып көрсетиу мүмкин.

1. Ата–аналардың балалар менен қарым-қатнасының жетиспеушилиги. Олар өзлери, ислери ҳаққында аз айтып береди.

Мектеп балалары жәмәетиниң турмысы, өз баласының қызығыулары. Оның жәмәәт ислери менен жұмысқа мүнәсибети хәм басқалар менен аз қызығады.

2. Балаларды мийнет процесслерине тартыу арқалы олардың мийнет тәрбиясын шөлкемлестире алмау.

3. Ата–аналар турмыста жаман мысаллардың барлығын мектептиң педагогикалик күш–ғайратын жоққа шығарады.

4. Ата–аналар тәрбиялық тәсирдиң избе-из емеслигин анда-санда оқытыуды тексерю, бир унамсыз жұмыс ушын тазалау әдеп-икрамлылық иммунитет пайда болыуына жәрдем бермейди.

5. Шаңарақлық тәрбияның тийкары сыпатында қадағалау системасы, социал үлги тийкарында тәрбиялай билмеслик, бала турмысын хәрдайым тууры қатты–хәрекетин шынығыу қылатуғын тәризде шөлкемлестире алмаслық нәтийжеси.

6. Хәрекетлердің мектеп пенен мууапықластырылмағанлығы яки оның менен келиспеушиликлери.

7. Айырым ата–аналардың балалар үлкейип барыуы менен тәрбиялық активлигин пәсейттирип жиберулері, бул балалардың ата-аналардан узақласыуына, мектепке қызығыуының пәсейуине алып келеди.

8. Қарарлар қабыл етиуде кешигиу. Бала үлкен болғаннан кейин ақылы кирип, дүзеледи деп ойлап өзін ақламайды, көбинесе қайта тәрбиялауды талап ететуғын педагогикалық тәрепинен қараусызлық халатына алып келеди.

Жуумақлап айтатуғын болсақ, класс басшысы хәрдайым оқыушылардан хабардар болып турыуы керек. Мысалы, бир оқыушының өзлестиреуи жаман болса, оны жақсылау ушын оқытушы биринши орында ата–анасы менен ушырасып, сорау керек. Неге жақсы оқымай атырсаң, не ушын сабақларды өз уақтында қылмайды, солар хаққында ата–анасы менен сәубет алып барыу керек. Егер баланың шаңарағында хәмме шәраят болып, бала өзи жақсы оқыуын қәлеуине қарамай, өзи ойлаған нәтийжеге ерисе алмайтуғын болса, оқытушы баланың жақсы оқытуғын достының жанына отырғызып қойыуы керек. Буннан тыс усыған усаған пассив оқыушыларды топлап хәр қыйлы пәнлерден, мысалы, ана тили, оқыу хәм басқалардан қосымша сабақларды шөлкемлестирип, балалардың оқыуға болған талабын, қызығыушылығын және де асырууға оқытушы хәрекет етиуи керек. Оқытушы оқыушылардың ата–аналары менен актив ислесиуи керек. Мектепте, класста болып атырған жұмыслардан ата–аналар хабардар болып, қыйналған уақтында жолдас болыуы керек. Бунның ушын ата-аналар менен оқытушының арасында байланыстырып турыушы байланыс дәптершесин тутыуы хәм оны бәркулла қалдырмастан жүритип турыуы керек.

ЁШ ВОЛЕЙБОЛЧИЛАРНИНГ ЎҚУВ МАШЎУЛОТ ГУРУХЛАРИДАГИ ТАНЛОВ ИШЛАРИ, УЛАРНИНГ ШАКЛ ВА ВОСИТАЛАРИ

Г.К.Утепбергенов – ассистент ўқитувчи

Ажиниёз номидаги Нукус давлат педагогика институти

Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти ИА.Каримов ва ҳукуматимиз ғамхўрликлари туфайли жисмоний тарбия ва спортнинг оммавийлигини ошириш, айниқса болалар ва ёшларнинг спортнинг севган турлари билан доимий шуғулланишлари учун диёримизда барча шарт-шароитлар яратилмоқда.

Диёримизнинг кўпгина қишлоқ жойларида ҳам ажойиб спорт мажмуалари, ўйингоҳлар, умумтаълим мактабларининг спорт заллари қурилиб фойдаланишга топширилди. Биргина 2006 йилда 164 та спорт заллари қурилиб таъмирланган бўлса, республикамиз бўйича 2007 йилда бу кўрсаткич 174 та спорт иншоотлари таъмирланиш ва 20 тага яқин умумтаълим мактабларида спорт залларини қуриш режалаштирилган. 2013-2014 йилларда «Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси» томонидан жами 1586 та спорт иншооти жумладан, 271 та янги спорт комплекси, 934 мактаб спорт заллари қурилиши, 285 иншоот реконструкция ва капитал таъмири, 96 та сузиш ҳавзаси бунёд этиш ишлари амалга оширилди. 230 та болалар мусиқа ва санъат мактаби фойдаланишга топширилди. Бу мақсадлари учун қарийб 288 милрд. сўм маблағлар сарф этилди.

Бугунги кунда республикамизда умумтаълим мактабларининг сони 9739 тани ташкил этадиган бўлса уларнинг 81 % яъни, 6620 таси янгидан қурилган ёки реконструкция қилинган спорт залларига эга. Бугун мамлакатимизда 2 миллионга яқин болалар спортнинг 30 дан зиёд тури билан мунтазам шуғулланмоқда. Бугунги кунда 120 турдаги спорт анжомлари ва ускуналарининг 116 таси мамлакатимиз корхоналарида ишлаб чиқарилмоқда. 2014 йилда 115 та спорт объекти ва 48 та болалар мусиқа ва санъат мактаблари қурилди ҳамда реконструкция қилинди.

Жумамуратова Г., Наурызбаева А. Класс басшысының ата-аналар менен алып баратуғын жумысларын жетилистириўдинъ базы бир мәселелери.....	35
Утепбергенов Г.К. Ёш волейболчиларнингъ ўкув машғулот гуруҳларидаги танлов ишлари, уларнингъ шакл ва воситалари.....	36
Утепбергенов Г.К., Искендеров Т. Жисмоний тарбия ва саломатлик.....	38
Тасбаева Г., Атамуратова У. Тил кемшиликлериның келип шығыў себеплери хэм оның алдын алыў илэжлары.....	39
Гаипов Д., Нуржанова Р. Коммуникативлик кенликпелер хэм педагогикалык шеберликти басқышпа-басқыш қалиплестириў өзгешеликлери.....	41
Мадрахимова Д. Ғәрезсизлик жылларында карақалпақстанда баслаўыш билимлендириўдинъ раўажлануў жоллары.....	42
Дәўлетбаев А., Бекназаров А. Мектепте хәрекетли ойынларды шөлкемлестириў.....	44
Даўлетназарова Д. Оқыўшылардың критикалык ойлаў қәбилетин раўажландырыўда интерактив методлардан пайдаланыўдың әҳмийети.....	46
Есбергенова Г.Б., Ганиева З.М. Психологических особенностей детей младшего школьного возраста при обучении иностранному языку.....	48
Абдижаббарова Ж., Абатбаева А. Баслаўыш класс оқыўшыларын китап оқыўға болған қызығыўшылығын арттырыўда оқытыўшы менен ата-аналардың бирге ислесиўи.....	49
Baltabaev J., Amanbaev M., Shamuratova T. Aғash oymashılıǵına tiyisli naǵıs úlgi lerin síziw usılları.....	50
Мырзамуратова Ж.Ж., Мырзамуратов Ж. Гандболда техникалык кенликпелерди тәрбиялаўдың айырым өзгешеликлери.....	52
Мырзамуратова Ж.Ж., Мырзамуратов Ж. Класстан тыс хэм мектептен тыс спорт дөгерек жумысларының әҳмийети.....	53
Мырзамуратов Ж.Ж., Оразымбетов С.Ж., Мырзамуратов А.Ж. Келешек жасларды тәрбиялаўда спорттың әҳмийети.....	54
Утегенова Ж. Ж. Саламат перзент- мәмлекет тиреги.....	55
Мырзамуратов Ж.Ж., Нажимов К.И. Гандболшыларда шаққанлық уқыбын тәрбиялаў тийкарлары.....	56
Жумашева Г.Х., Уразимова Т.В. Психологические основы речевого общения детей.....	58
Жумашева Г. Х., Пердебаева М. Роль педагога в формировании навыков общения учащихся.....	59
Менлимуратова З., Еримбетова Г., Келимбетова А. Гетероциклик бирикмалар мавзусини ўкитишда «рефлексия» усулидан фойдалиниш.....	60
Сапарниязова З. Оқытыў процесси хэм «машқалалы оқытыў» технологиясы.....	62
Шеримбетова З. Имкәнияти шекленген балалар менен алып барылатуғын тәрбиялык жумыслар.....	63
Шеримбетова З., Сабырова С. Шаңарақлык көз-караслардың қалиплесиўине жәрдем бериўши шынығыўлар.....	65
Ibragimova R.J. Ijtimoiy-madaniy muhitning intellekt shakllanishiga ta`siri.....	66
Сейтмуратов К. Педагогика илиминде өзине тән мектеп жаратқан алым.....	68
Турданов К., Юсупов О., Палуанова А., Ибадуллаева И. Физика сабағында «ойын» методынан пайдаланыў.....	70
Казаков А.Р. Бошланғич синфларда ўтказиладиган ўйинлар ва уларнинг тарбиявий аҳамияти.....	71
Шоалимов М.А., Казаков А.Р. Жаҳон халқларининг хәракатли ўйинлари.....	72
Казаков А.Р., Умматов А. Хәракатли ўйинлар жисмоний тарбия тизимининг муҳим боскичи сифатида.....	73
Казаков А.Р., Рахимқулов К.Д. Жисмоний сифатларни тарбияловчи хәракатли ўйинлар.....	75
Кошанов К.М. Тәрбияда – эпиўайы нәрсе болмайды.....	76
Ибрагимова Л., Йўлдошева Р. Фан ва таълим-тарбия жамиятнинг интеллектуал кўзгуси.....	78
Кутлымуратов М.А. Оқыўшыларды физикалык шынықтырыўдың өзгешеликлери.....	79